

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Анна Покровнишка –
Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград,
за дисертационния труд на тема:

„ФЕНОМЕНЪТ НА ПРЕСЛАВСКАТА КЕРАМИКА“,

за присъждане на образователната и научна степен *Доктор* в област 8. *Изкуства*
по професионално направление 8.2. *Изобразително изкуство*
на Надежда Пламенова Николова – докторант в НХА

Научен ръководител: проф. Ивана Иванова Енева

Надежда Николова е родена през 1990 г. в град Павликени. След завършване на средното си образование, където изучава графика, продължава своето развитие в катедра „Керамика“ на Националната художествена академия. Нейните творчески прояви са свързани с участия в групови художествени изложби в София и страната. През 2012 г., с цел практика и обучение в ISIA, Надежда пребивава в град Фаенца, Италия, а през 2015 г. е резидент по програма за творчески престой в Сите дез Ар, Париж. Преподавателската ѝ дейност е свързана със сферата на образованието.

Дисертацията на Надежда Николова изследва актуалната и значима тема **„Феноменът на преславската керамика“**. Това е област, която предизвиква интерес и е обусловена от необходимостта столичната керамика от Преслав да бъде анализирана и изследвана от гледна точка на историята и времето на нейното създаване, развитие, художественост и производствени процеси. Този изследователски текст е резултат от съчетаването на теоретичния и практичния опит на докторанта.

Дисертационният труд е структуриран в следните главни части: увод, четири теоретични глави, заключение, списък с използваната литература и приложение с илюстративен материал.

В **Увода** (с. 1 – 11) са описани изследователската идея, поставените цели и свързаните с тях задачи. Обяснени са методите и подходите, които са следвани при разглеждане на заложената проблематика, подробно са описани източниците.

В **Глава първа** – „Исторически и културен преглед на периода IX – X век” (с. 12 – 56), Николова ни предлага една разработка, обоснована върху времевите и реалните граници на столичното керамично изкуство в Преслав. В процеса на представяне на фактическия материал и изясняване на същността на етапите на развитие е отделено място на политическите, икономическите и социалните условия, при които се организират и създават керамичните изделия. В цялостната система при представяне на произведенията определяща роля имат манастирските комплекси, където се създава първата художествена керамика. Николова умело проследява различни възгледи, публикации и подходи по въпроса, като прави сравнения и конкретни коментари върху темата.

Особено ценен в изследването е анализът на най-забележителните образци на старобългарската култура от втората българска столица – Преслав. Това е направено във връзка с тяхното географско и религиозно местоположение, архитектурните им особености и представителни изделия. Полихромната керамика и каменната пластика е поставена на разискване, като е подчертано, че художествените произведения са *„отражение на закономерно протичащите социално-икономически процеси в средновековното българско общество...”* (с. 18). Този коментар дава поглед върху социалното въздействие на културната среда и особено на връзката между идеология, държавност и изкуство.

В хода на изследването авторката навлиза детайлно в архитектурната керамика и нейната стилистика, която е с растителни и геометрични форми, анималистични и керамични иконописни образи, кирилски и глаголически богословски текстове. Отбелязани са и утилитарните художествени изделия с техните характерни особености и различия, които се наблюдават при сравнението с декоративното и религиозното изкуство. Анализът на средновековната каменна пластика подчертава влиянието, което има приложната скулптура върху архитектурната керамика.

